

**Приклад завдань фахового екзамену
з економічної та соціальної географії
для здобуття ступеня вищої освіти «магістр»
спеціальності 106 «Географія»
(освітня програма «Економічна та соціальна географія»)
у Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна у 2017 році**

Загальна кількість балів – 100

1. Основи суспільної географії (13 балів)

Тестові завдання (вибрати 1 варіант з 5) (6 балів)

1.1. Одна із форм геопросторової диференціації, її серединна форма, процес виокремлення більш-менш значимих територій, що характеризуються відмінними від сусідніх територій суспільними рисами:

А) регіоналізація	Б) державотворення	В) симлефікація
Г) диференціація	Д) агломерування	

1.2. Яка просторова форма регіонального опорного каркасу міського розселення характерна для освоєних територій з одним великим ядром:

А) радіально-кільцева	Б) прямокутно-регулярна	В) лінійно-вузлова
Г) басейнова	Д) приморсько-фасадна	

1.3. Для якого компонентно-структурного процесу притаманне посилення зв'язків між суспільно-географічними утвореннями, що супроводжується збільшенням кількості загальних ознак:

А) диверсифікація	Б) поляризація	В) диференціювання
Г) глобалізація	Д) інтеграція	

1.4. Яка функція суспільної географії займається пошуками практичного застосування фундаментальних положень науки:

А) теоретична	Б) конструктивна	В) просвітницька
Г) виховна	Д) популяризаційна	

1.5. Представники цієї школи розглядали географію як соціальну й політичну науку, визначали предметну область географії як взаємодію людини і природи, стверджували, що географія досліджує процес перетворення природного ландшафту на культурний. Також представник даної школи є засновником так званої «регіональної науки»:

А) французька географічна школа	Б) американська географічна школа
В) українська географічна школа	Г) німецька географічна школа
Д) англійська географічна школа	

1.6. Вчений, який є одним із засновників французької національної «Географії людини», здійснив типізацію взаємодії людини і довкілля, виділивши три типи, визначив значну корельованість розміщення населення і розподілу вод суходолу, у 1910 р. опублікував книгу «Географія людини»:

А) Е. Реклю	Б) Ж. Брюн	В) Ф. Ратцель	Г) П.В. де ля Блаш	Д) І. Кант

Завдання на встановлення відповідності (4 бали)

1.6. Встановити відповідність між формами регіонального опорного каркасу міського розселення та їх характеристиками:

1) симплекс	А) територіальна диференціація	1	
2) держава	Б) територіальна концентрація	2	
3) ареал	В) геопросторова інтеграція	3	
4) національний комплекс	Г) країноформування	4	
	Д) системоформування		

Завдання множинного вибору (3 бали)

1.7. Вибрати 3 правильні твердження:

- 1) незворотний об'єктивний процес розвитку продуктивних сил шляхом відокремлення все нових видів виробничої діяльності, спеціалізації окремих виробників та виробничих одиниць-ділянок, цехів, відділків, підприємств, об'єднань, відомств і т.д., обмін між ними спеціалізованою продукцією називається суспільним поділом праці;
- 2) населений пункт з декількома промисловими підприємствами, більш чи менш взаємозв'язаних між собою називається промисловим районом;
- 3) природні зв'язки характеризують роль природи у задоволенні позавиробничих потреб населення;
- 4) територія поширення якогось явища, яке не спостерігається на прилеглих територіях називається зоною;
- 5) концентруванням називається процес посилення інтенсивності певного явища на одній ділянці порівняно з іншою, окремими його випадками є процеси стягування і дисперсії;
- 6) предметом дослідження суспільної географії є суспільство;
- 7) наявність у будь-якої системи особливих властивостей, які не властиві її підсистемам і блокам, а також сумі елементів, не пов'язаних системоутвірними зв'язками називається емерджентністю.

--	--	--

2. Основи соціальної географії (22 бали)

Тестові завдання (вибрати 1 варіант з 5) (6 балів)

2.1. Можливість людей під дією низки геопросторово організованих чинників задовольняти власні потреби та інтереси (фізичні, економічні, соціальні, екологічні, духовні) в умовах сталого розвитку:

- А) рівень життя населення; Б) якість життя населення В) умови життя
Г) спосіб життя населення Д) людський розвиток

2.2. Фаза демографічного переходу, коли підвищуються показники смертності, що обумовлено демографічним старінням, показники народжуваності зменшуються, спостерігається приріст населення

- А) перша фаза Б) друга фаза В) третя фаза
Г) четверта фаза Д) п'ята фаза

2.3. У класичному розуміння – простір географічних об'єктів; з позиції перцепційної географії – результат процесу опису, усвідомлення та осмислення земного простору, тобто його географізації, внаслідок чого формуються найбільш важливі образи та стереотипи сприйняття простору:

- А) соціально-географічний процес Б) соціальний час В) соціальна дистанція
Г) соціально-географічний простір Д) географічний простір

2.4. Функція соціальної географії, яка забезпечує збір, систематизацію та накопичення соціально-географічної інформації, які отримують у результаті проведених досліджень:

- А) теоретико-пізнавальна Б) прогностична В) управлінська
Г) інформаційна Д) проектування й конструювання

2.5. Наука, що вивчає територіальну організацію сфери культури світу та її вплив на територіальну організацію суспільства загалом в умовах інтегрованого суспільного простору й інтегрального суспільного часу, що накладаються на конкретні геопросторово-часові координати:

- А) географія культури Б) сакральна географія В) гендерна географія
Г) географія сприйняття Д) феміністична географія

2.6. До вузькоспеціалізованих військових центрів відноситься:

- А) Кембридж, Оксфорд Б) Суец В) Ніцца, Мекка
Г) Канберра, Нью-Делі Д) Гібралтар

Завдання на встановлення відповідності (4 бали)

2.7. Встановити відповідність між назвою та сутністю функцій міграції населення:

1) забезпечує рівень просторової мобільності, зміну складу населення	А) соціальна	1	
2) забезпечує поєднання територіально розподілених засобів виробництва із робочою силою та їх функціонування в процесі виробництва	Б) економічна	2	
3) забезпечує зміну якісного складу населення різних територій	В) селективна	3	
4) забезпечує підвищення життєвого рівня та соціального розвитку працюючих	Г) прискорювальна	4	
	Д) перерозподільна		

Завдання множинного вибору (3 бали)

2.8. До країн із найменшою густотою населення відносяться:

- 1) Росія 2) Монголія 3) Австралія 4) Аргентина
5) Норвегія 6) Туркменія 7) Ісландія

--	--	--

Задача (12 балів)

Наведіть формули та обчисліть (користуючись наведеними даними) зазначені коефіцієнти (вказуючи розмірність)

Вихідні дані	Осіб	Вихідні дані	Осіб
чисельність населення на 1 січня	2100	число померлих за рік	60
1 березня	2050	число прибулих за рік	100
1 червня	2000	число вибулих за рік	80
1 вересня	1950	чисельність населення молодше працездатного віку	600
1 грудня	1900	чисельність населення працездатного віку	9000
число народжених за рік	40	чисельність населення старше працездатного віку	500

<i>Показник</i>	<i>Формула</i>	<i>Розрахунок</i>
Рівняння демографічного балансу		
Коефіцієнт росту населення		
Коефіцієнт приросту населення		
Середнє населення різними способами, зазначаючи їх		
Загальний коефіцієнт смертності		
Загальний коефіцієнт народжуваності		
Загальний коефіцієнт природного приросту		
Нетто-міграція		
Коефіцієнти інтенсивності вибуття		
Коефіцієнт інтенсивності міграційного обороту		
Коефіцієнт інтенсивності міграції		
Демографічне навантаження (загальне) та демографічне навантаження «дітьми»		

3. Історична географія з основами етнографії (13 балів)

Тестові завдання (вибрати 1 варіант з 5) (6 балів)

3.1. Період в історичній географії, який охоплює період після I Світової війни:

- А) Новий час Б) Стародавній світ В) Середні віки
Г) Новітній час Д) Великі географічні відкриття

3.2. Регіон, у якому поширена негрська мала раса:

- А) Центральна Африка Б) Західна та Східна Африка В) Північна Африка
Г) Південна Африка Д) о. Мадагаскар

3.3. Центр походження культурних рослин, з якого набув поширення рис:

- А) Південно-Західноазіатський Б) Андійський В) Східноазіатський
Г) Південноазіатський Д) Середземноморський

3.4. Тип цивілізацій, які набули розвитку у бронзовому віці:

- А) цивілізації великих річкових долин Б) цивілізації внутрішніх морів
В) цивілізація океанів Г) цивілізації гір тропіків та субтропіків Д) цивілізації гірських річок

3.5. Процес злиття, об'єднання кількох близьких за мовою і культурою етнічних спільнот у більш великий етнос, посилення його внутрішньої єдності:

- А) етнічна дисперсія Б) етнічна асиміляція В) етнічна сепарація
Г) етнічна парціація Д) етнічна консолідація

3.6. Мовна сім'я, до якої входять в'єтнамці:

- А) паратайська Б) австронезійська В) австроазійська
Г) андаманська Д) сіно-тибетська

*Завдання на встановлення відповідності (4 бали)***3.7. Встановити відповідність між малими расами та регіонами їх поширення:**

1) Південноєвропейська	А) Північна Африка	1	
2) Континентальна	Б) о. Шрі-Ланка	2	
3) Бушмено-геттентотська	В) Східний Сибір	3	
4) Ведоїдна	Г) Середня Азія	4	
	Д) Південна Африка		

*Завдання множинного вибору (3 бали)***3.8. Вказати етноси, які належать до германської мовної групи:**

- 1) африканери (бури) 2) мексиканці 3) ямайці 4) валлони
5) ірландці 6) голландці 7) гвіанці

--	--	--

4. Політична географія з основами геополітики (13 балів)*Тестові завдання (вибрати 1 варіант з 5) (6 балів)***4.1. Первинна самоврядувальна адміністративно-територіальна одиниця у політико-географічному відношенні:**

- А) політичний регіон Б) політико-географічний район В) геополітичний регіон
Г) локальна система політико-географічних місць Д) політико-географічні місце

4.2. Регіон, у якому знаходиться інтеграційне об'єднання МЕРКОСУР:

- А) Північна Америка Б) Північна Африка В) Південно-Східна Азія
Г) Південна Америка Д) Південно-Західна Азія

4.3. Тип структури геопросторового каркасу території Польщі:

- А) ортогональна Б) лінійна В) зіркова Г) тип «дерево» Д) матрична

4.4. Держава, яка належить до «внутрішнього півмісяця» за геополітичною концепцією «Хартленд»:

- А) Японія Б) Росія В) Канада Г) Австралія Д) Туреччина

4.5. Геополітична роль регіону Китаю згідно геополітичного районування світу С. Коена:

- А) регіон-ворота Б) держава першого порядку В) геостратегічна сфера
Г) держава другого порядку Д) незалежний геополітичний регіон

4.6. Парадигма геополітики, вибудована в дусі протистояння двох сил, центрів, ідеологій, наддержав тощо:

- А) тріадична Б) цивілізаційна В) циклічна
Г) дуалістична Д) геоекономічна

Завдання на встановлення відповідності (4 бали)

4.7. Встановити відповідність між державами та їх геополітичним статусом:

1) Великобританія	А) держава у складі незалежного геополітичного регіону	1	
2) Австралія	Б) держава у складі «розділеного поясу»	2	
3) Саудівська Аравія	В) геостратегічний гравець	3	
4) Шрі-Ланка	Г) регіон-«ворота»	4	
	Д) держава другого порядку		

Завдання множинного вибору (3 бали)

4.8. Країни, для яких характерна ортогональна структура геопросторового каркасу території:

- 1) Туркменістан 2) Греція 3) Німеччина 4) Нідерланди
5) Білорусь 6) Індія 7) США

--	--	--

5. Географія світового господарства (13 балів)

Тестові завдання (вибрати 1 варіант з 5) (6 балів)

5.1. Країна, яка входить до першої десятки країн за запасами мідних руд:

- А) Узбекистан Б) Індія В) Перу Г) Туреччина Д) Аргентина

5.2. Галузева структура промисловості у країнах, що розвиваються, – «багатих нафтоекспортерах»:

- А) добувна промисловість – 1 місце, хімічна – 2, харчова/легка промисловість – 3-4
Б) харчова/легка промисловість – 1-2 місце, машинобудування – 3, промисловість буд. матеріалів – 4
В) харчова/легка промисловість – 1-2 місце, промисловість буд. матеріалів – 3, добувна – 4
Г) машинобудування – 1 місце, харчова/легка промисловість – 2-3, промисловість буд. матеріалів – 4
Д) добувна промисловість – 1 місце, харчова/легка – 2, машинобудування – 3

5.3. Країна, яка належить до найбільших експортерів електроніки:

- А) Франція Б) Німеччина В) Індонезія Г) Китай Д) Італія

5.4. Продукція промисловості, одним з найбільших виробників якої є Індонезія:

- А) рослинна олія Б) фарби В) тканини Г) побутова техніка Д) мінеральні добрива

5.5. Смакова культура, одним з найбільших виробників якої є Кот-д'Івуар:

- А) кава Б) цукор В) какао Г) чай Д) тютюн

5.6. Країна, у структурі тваринництва якої переважає свинарство:

- А) Нова Зеландія Б) Аргентина В) США Г) Великобританія Д) Іспанія

Завдання на встановлення відповідності (4 бали)

5.7. Встановити відповідність між видами промислової продукції і великими країнами-експортерами:

1) калійні добрива	А) Канада	1	
2) лаки і фарби	Б) Індія	2	
3) меблі	В) Італія	3	
4) морські судна	Г) Південна Корея	4	
	Д) Німеччина		

Завдання множинного вибору (3 бали)

5.8. Вказати 3 країни – найбільші виробники арахісу:

- 1) Індія 2) Малайзія 3) Венесуела 4) Японія
5) Нігерія 6) Китай 7) Єгипет

--	--	--

6. Регіональна економічна та соціальна географія (13 балів)

Тестові завдання (вибрати 1 варіант з 5) (6 балів)

6.1. Країна Європи, яка має найбільші запаси нафти у регіоні:

- А) Нідерланди Б) Великобританія В) Німеччина Г) Норвегія Д) Швеція

6.2. Одна з найгустіше заселених країн Азії:

- А) Китай Б) Пакистан В) Бангладеш Г) Іран Д) Малайзія

6.3. Країна Європи, яка посідає 1 місце в регіоні за експортом залізничної техніки:

- А) Великобританія Б) Нідерланди В) Швеція Г) Франція Д) Німеччина

6.4. Країна Африки, яка є одним з найбільших експортерів чаю в регіоні:

- А) Кенія Б) Ефіопія В) Кот-д'Івуар Г) Малаві Д) Сенегал

6.5. Пасовища з ареалами оброблюваних земель переважають у структурі сільськогосподарських угідь:

- А) Південної Азії Б) Північної Африки В) Південної Європи
Г) Західної Африки Д) Центральної Америки

6.6. Галузь міжнародної спеціалізації промисловості таких країн як Індонезія, Росія, Чилі:

- А) електроніка Б) кольорова металургія В) меблева
Г) суднобудування Д) легка

Завдання на встановлення відповідності (4 бали)

6.7. Встановити відповідність між регіонами і країнами, які до них належать:

1) Північна Африка	А) Сенегал	1	
2) Центральна Африка	Б) Габон	2	
3) Західна Африка	В) Малаві	3	
4) Південна Африка	Г) Уганда	4	
	Д) Судан		

Завдання множинного вибору (3 бали)

6.8. У міжнародному географічному поділі праці країни Західної Африки представлені, головним чином, такими трьома галузями сільського господарства:

- 1) вирощування рису 2) вирощування пшениці 3) вирощування какао 4) вирощування кави
5) вирощування арахісу 6) птахівництво 7) розведення великої рогатої худоби

--	--	--

7. Економічна і соціальна географія України (13 балів)

Тестові завдання (вибрати 1 варіант з 5) (6 балів)

7.1. Найбільше значення для міжнародних економічних відносин України має річка:

- А) Дунай Б) Дніпро В) Дністер Г) Прут Д) Прип'ять

7.2. У межах якої країни розташована історико-етнографічна земля Пряшівщина:

- А) Польща Б) Словаччина В) Угорщина Г) Румунія Д) Молдова

7.3. Яка із перерахованих електростанцій відноситься до вітрових електростанцій:

- А) Ташлицька Б) Локачинська В) Дунайська Г) Тузлівська Д) Вознесенська

7.4. Зазначте центр виробництва міді:

- А) Калуш Б) Бровари В) Бахмут Г) Костянтинівка Д) Побузьке

7.5. Центром целюлозно-паперової промисловості є:

- А) Калуш Б) Самбір В) Кременець Г) Іршава Д) Рубіжне

7.6. До значних залізничних вузлів відноситься місто:

- А) Вознесенськ Б) Гребінка В) Богодухів Г) Яготин Д) Гайворон

7.7. Встановити відповідність між родовищами мінеральних ресурсів та їх видом:

1) Стремигородське	А) буре вугілля
2) Клинцівське	Б) кам'яне вугілля
3) Локачинське	В) природний газ
4) Оріхівське	Г) золото
	Д) апатити

1	
2	
3	
4	

7.8. Серед наведених населених вказати міста обласного підпорядкування:

- 1) Лубни 2) Кілія 3) Скадовськ 4) Овруч
5) Прилуки 6) Ківерці 7) Сміла

--	--	--